

МУХБИР: Ҳафталомнинг ўз саҳифаларида ҳаётнинг барча жаҳдларини муассал қилиб келганда...

Этгани ва ҳизмат қилиши шубҳасиз. Лекин ҳалқимизни ёғ-мой маҳсулотлари билан таъминлаш вазифасини...

дан йўлга қўйилган. Комбинат ва шаҳар корхона-муассасалари, мактаблар, болалар боғчалари, шифохоналар...

Хозир ҳам шу тақрибани қўласак, минг-минг теннелаб уруғ ва данак йиғишимиз мумкин. Чунки хонадонларда...

Тўпланган маҳсулотларини ўзлари яшавган жойдаги ёғ-мой корхоналарига етказиб берсалар...

МУХБИР: — Сир эмас, сўнгги пайтларда баъзи бир шўбалиқларнинг таъхирлиқ манфаатларини...

маккажўхори экишга тўғри келади, оқибатда пахта режа-топшириқларини...

Ишқилиб, нима бўлганда ҳам, ўша завод бизда эмас, кўсини Киргизистоннинг Чу музофотида барпо этилган экан.

Собирижон УМАРОВ: — Маккажўхоридан ёғ чиқарадиган таъриб заводи Қраснодарда ҳам бор. Бу ишни бизнинг жумҳуриятимизда ҳам йўлга қўйса бўлади...

ри ҳам бор. Бу ҳақда салгина муқаддам жумҳурият матбуотида бора урилганди.

Мавжуда МУҲАМЕДОВА: — Мен мутахассис сифатида фиркаларнинг тўла қўллаб-қувватланган Чунки ахш тазаланмаган пахта ёғи тарихида...

Астойдил мизанас, ёғ-мой маҳсулотларини кўпайтиришни бунга ўхшаш бошқа манбаларни ҳам қўллаб топилади...

МУХБИР: — Галингиздан маълум бўлаётки, жумҳуриятимиз аҳолисини ёғ-мой маҳсулотлари билан таъминлашда...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

Иномиддин ИСОМИДДИНОВ: — Ҳақ гапни айтишимиз. Бу борада фақат ёғ-мой саноати вакилларигина эмас...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

Сўнгги пайтларда СССРнинг парчаланиб кетиши, собиқ Иттифоднинг эзилдикида мустақилликка эришган жумҳуриятлари ўрталарида...

ган ёғ ҳам бор. Бирон, шунга қарамай, одоватлар бу маҳсулотни баъзида ўз вақтида оловватлашди. Бу маҳсулот келгани пайтларда...

ларда қандай ишларни амалга оширишмоқдалар? Бунинг учун бизда шарт-шароит, имконият-манбалар борми!

МУХБИР: — Галингиздан маълум бўлаётки, жумҳуриятимиз аҳолисини ёғ-мой маҳсулотлари билан таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган...

заводлари, ҳўжаликлар эзиммасига комбинат билан шартнома тузиб, маҳсулотини қайта ишлаш жараёнида чиққан уруғ ва данакларни етказиб берш вазифаси юклатилганди...

МУХБИР: — Бир ҳамакамимиз ўтган йил кунда Америка Қўшма Штатлари бўйлаб саварда бўлиб қайтди. Унинг айтишича, бу мамлакатда маккажўхори жуа кўп экан...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

технологик жихатдан илгир чехларда, мойжуволарда эса бу ишни амалга оширишнинг иложи йўқ. Шу босис улар ёрдамида олинган ёғнинг тоза эканлигига ҳеч ким аниқ қафолат бера олмайд...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Собирижон ана, ҳақиқатан ҳам, бу масала аниқ жиддий экан. Бу ҳақда мутасаддилар ўйлаб кўрарлар. Биз эса суҳбатимиз мавзусига қайтиб...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

МУХБИР: — Бундан ташқари, маҳсулотларни таъминлашда аниқ мушкул аҳвол юзага келган. Бу масалага жумҳуриятимиз раҳбарияти ҳам бағрақ бўлаётгани йўқ...

УТРАН АСРЛАРДАН БОШЛАБ... турки тиллари, адабиёти, маданияти, тарихи ва урф-одатларини ўрганишга қизиқ...

валги III асрда иёкитлар Оврүпада ном қозонадилар. Базми олимлар иёкитларни ўрол-олтой халқларининг энг қадимийси деб ҳисоблашган.

ХУНЛАРДАН КЕЙИН УТГАН сабирлар Урол тоғларининг этакларида Тобол ва Ишим дەرвёлари кирғорларида яшаган турклардан ҳисобланган.

Фирқаларни айтган. Мазкур китобда уйғурларнинг тарихи ҳақида ҳам маълумотлар бор. Уйғурлар 745 йили бир катта турк улуси бўлиб Уйғур хонлигига биришганлар.

Абдулҳаким Шаръий Жузжоний домла бу манзумаларни редакциямизга олиб келиб гоётда ҳаяжонлана...

риятлар аҳиллиги гоёси марказий ўринда турди. Шу жиҳатдан унинг руҳи МОХнинг интимой руҳига ҳамоҳангдир.

Афғонистоннинг илғор фирқали мунавварларидан бўлган Шаръий Жузжоний домла ҳам шояр, ҳам олим — ислон ҳуқуқи бўйича ийрик мутахассислардан биридир.

тон жуда яқиндан ҳамкорлик қилсалар, дунёда яхшилик ва тоғулиқнинг қарор топишида қудратли татсир ўтказадилар деб ишонди.

ТУРКИЙ ХАЛҚЛАР: ТИЛЛАРИ ВА ТАРИХИ

либ туркида. Бу асрда қадимий ҳозиргача маълум бўлган 26 туркий тилга қисқача таъриф берилган. Бу туркий тиллар қаторида озари, хуросон, туркиман, гагауз, қараим, чуваш, татар, бошқурт, қорачай, қўмиқ, болқор, қозоқ, қоракөлпоқ, қирғиз, ўзбек, тува, олтой, ёқут, ҳалож, күкүртүк, уйғур, қораконили, хоразм, чингай, осмонли, Туркия туркчаси бор.

нинг бир қисмини тоифасидир. Шу сабабли китобнинг исқитларнинг кеҳимшидан бошланиши ҳам беҳисидир. Китоб муаллифи Р. Гроуссетнинг «...исқитлар аслида Эрон халқларидандир» (3-бет) деб ёзганини келтириб, сўнгра Оврүпога бориб қолган исқитлар Хитойдаги хун тоифасидан деб ҳисоблайди: Оврүпадаги исқитлар билан Осийдаги хунларнинг қиринишлари ўхшаш.

аввалиги 635 йили Буюк Булғористон давлати барпо бўлди. Кейинчалик 668 йили Днепр дарёси бўйларида ва Дон водийсида уч юз йил яшаган Дон булғорларининг давлати қурилди. 864 йили Булғористон расмий дин сифатида христианликни қабул қилди.

Китобда нодир турк манбалари — Махмуд Қошғарийнинг «Девони лугатитурк»и, Юсуф Хос Ҳожибининг «Қутадғу билик» асарлари, Аҳмад Ясавийнинг ҳикматлари ва бошқалар ҳақида маълумотлар берилган ҳамда улар бозари туркий тиллардаги хусусиятлар билан қиёсланган.

Эй, қараминг баҳрини поёни йўқ, Раҳмату фазлу инанинг сон йўқ, Борлигини сендан олтур конот, Жилваларинг қўзғусидур бу ҳаёт.

Хива, Самарқанду улў Оқ сарой, Шавкатидан сўзловчи ёрқин ой.

Асрлар ўтқач бу улў халқ аро, Ёғдирибон тафриқа тошини само, Хира қилиб икни қўра қўзини, Тез унутиб ўзлгини-ўзини.

Ташлаб асорат санамин қўйнидан, Қизлар ила қудлик кичанин бўйнидан, Чиндан ўлуб ўз ватанин эгаси, Бойлиғи илму фанин эгаси.

Туркий халқларнинг бир қисми қадимда Олтойда яшаган ҳақида XIII асрда ёзилган мўғуллар тарихида айрим маълумотлар бор. Олтойликлар ўрмон халқлари деб танилганлар.

Ф. Бўзқурт тилларнинг келиб чиқишига кўра, ҳинд-оврүпо, ханисамми, ўрол-олтой, қорқоз каби тил оилаларининг акраатади. Қадимий шумер ва аккад тиллари ҳам ўрол-олтой оиласига кирди.

Китобнинг туркий тилларнинг ички тузилиши ва тизмига доир бобда кўрсатилишича, улар агглютив тиллар сирасига кирди.

«Туркларнинг тили» китобида Навоий асарлари асосида тузилган «Бедои ал-лугат» ва «Абушқар» сўзликлари ҳамда «Бобурнома» ҳақида маълумотлар берилган, уларнинг тил (чингай тили) хусусиятлари қисқача изоҳланган.

Олимнинг ўзбек тили ҳақидаги маълумотлари бизни айниқса қизиқтиради. Ўзбек тили туркий тиллар ичидан туркичадан кейин иккинчи ўринни эгаллайди.

Олимнинг ўзбек тили ҳақидаги маълумотлари бизни айниқса қизиқтиради. Ўзбек тили туркий тиллар ичидан туркичадан кейин иккинчи ўринни эгаллайди.

Кейинги йилларда вилоятимиздаги «Анджикнома» рўномаси Зиё Наҳийи, Муҳаббат Отамарибаева каби ёш истеъдодлар номини кашф этди.

Менга яна келажак ҳақидаги ўйлар тинчлик бермайди. Хаёл ширин. Тасаввур яхши. Лекин келажак ҳақида ҳаёл эмас, тасаввур эмас, аниқ мўлжал, аниқ пил керак.

Суратда: актёрлар — Олим Хўжаев, Тўлқин Тожиёв, адаблар — Шўҳрат, Саид Аҳмад ва таъқиқчи Умарали Норमतов. 70-йиллар.

Advertisement for 'SURTAKASH BISOYIDAN' (SURATKASH BISOYIDAN) featuring a woman and text about a book or publication.

Иқром ОТАМУРОД

РУҲИМ МАНЗАРАЛАРИ

Хувиллаган жойлари — дариг. Эгарланган тойлари — дариг. Юлдуз, қуёш, ойлари — дариг. Йиғламай мен, не қилай?!

Кун кўрмайин йиқилса, умид. Гулга кирмай, тўкилса, умид. Чок-чокидан сўкилса, умид. Йиғламай мен, не қилай?!

Юрагим — қон, юрагим — фиғон. Пешонам — шўр, қисматим — ёбон. Дунёси — ғам, дунёси армон. Йиғламай мен, не қилай?!

Енмайин мен, не қилай?!

Куймайин мен, не қилай?!

Улмайин мен, не қилай?!

ХУЛОСА

Кўрганинг, билганинг — сен таниган дунё шулардир фақат. Фақат шулар юрагингда намоён — аксин топар, у ёки бу шаклда. Қолган барча нарсалар сенга бегона — юрагиндан ташқари яшар. Демакки, дунёда кўп эҳур доим, танишдан кўра нотаниш.

Сени — яхши одам, дейишлари учун, ўзингни ҳамма вақт бир хил — сипо тутишинг лозим.

Қўшилмаслигинг дуруст, аралашмаслигинг маъқул, ўринли-ўринсиз, турли-туман гапларга.

Ҳар хил гаплардан, жанжаллардан, мождарлардан, курашлардан четда бўлишинг керак. Ҳар қандай воқеа содир бўлган кезда ҳам

оғир, сангил бўлиб, сўзларингни ичинга ютиб — лозимдир жим туришинг. Бирор-бир ножаъа ганин гуллаб куймаслиги учун,

юрган йўлинда, қадам босишинг вожиб тилингни тишлаб.

Шукрона айтишинг керак — тақдир насиб айлаган ризққа. Сен, иродангинг эмас, балки, атрофингда гамирлаётган одамларнинг истагу роийшларига бўйсуниб — итоат қилишинг шартдир.

Ҳақнинг бўлмаслиги керак, сенинг ҳеч қачон — тўлиб кетишга, кўнглингда ғужур кўзғалишига, кўзларингдан орзуу армонлар сирқирашига, қаҳрланишга.

Ҳа, бу икки адиб, ўша кезлари сермулоҳза, мутолааси эҳр, фикри-зири тини, очинг эди. Алаббетга, хусусан, театрда содир, жамият шидда фасл, драматургияда, сўзга асарлари яратилган, бири Ҳамзага, иккинчиси Шиялерга тақалд қилишарди.

Уларда, айниқса, Чўлпонда ўзига хос ажойиб бир юрак, журъат бор эди. Оғир меҳнат ва қийинчиликлардан сира чўчмайдди. Мушкул вазиятларда чора ва тадбир ахтариб, ўзларинингга эмас, бошқаларни ҳам қўллаб-қувватларди.

Зоҳирда бир ўлка, бир туман ва маҳаллада таваллуд топган бу икки адиб Фарғона мардумига хос ажойиб юрган йўлинда, қадам босишинг вожиб тилингни тишлаб.

Шукрона айтишинг керак — тақдир насиб айлаган ризққа. Сен, иродангинг эмас, балки, атрофингда гамирлаётган одамларнинг истагу роийшларига бўйсуниб — итоат қилишинг шартдир.

Ҳақнинг бўлмаслиги керак, сенинг ҳеч қачон — тўлиб кетишга, кўнглингда ғужур кўзғалишига, кўзларингдан орзуу армонлар сирқирашига, қаҳрланишга.

Ҳа, бу икки адиб, ўша кезлари сермулоҳза, мутолааси эҳр, фикри-зири тини, очинг эди. Алаббетга, хусусан, театрда содир, жамият шидда фасл, драматургияда, сўзга асарлари яратилган, бири Ҳамзага, иккинчиси Шиялерга тақалд қилишарди.

Уларда, айниқса, Чўлпонда ўзига хос ажойиб бир юрак, журъат бор эди. Оғир меҳнат ва қийинчиликлардан сира чўчмайдди. Мушкул вазиятларда чора ва тадбир ахтариб, ўзларинингга эмас, бошқаларни ҳам қўллаб-қувватларди.

Зоҳирда бир ўлка, бир туман ва маҳаллада таваллуд топган бу икки адиб Фарғона мардумига хос ажойиб юрган йўлинда, қадам босишинг вожиб тилингни тишлаб.

Шукрона айтишинг керак — тақдир насиб айлаган ризққа. Сен, иродангинг эмас, балки, атрофингда гамирлаётган одамларнинг истагу роийшларига бўйсуниб — итоат қилишинг шартдир.

Ҳақнинг бўлмаслиги керак, сенинг ҳеч қачон — тўлиб кетишга, кўнглингда ғужур кўзғалишига, кўзларингдан орзуу армонлар сирқирашига, қаҳрланишга.

Ҳа, бу икки адиб, ўша кезлари сермулоҳза, мутолааси эҳр, фикри-зири тини, очинг эди. Алаббетга, хусусан, театрда содир, жамият шидда фасл, драматургияда, сўзга асарлари яратилган, бири Ҳамзага, иккинчиси Шиялерга тақалд қилишарди.

Уларда, айниқса, Чўлпонда ўзига хос ажойиб бир юрак, журъат бор эди. Оғир меҳнат ва қийинчиликлардан сира чўчмайдди. Мушкул вазиятларда чора ва тадбир ахтариб, ўзларинингга эмас, бошқаларни ҳам қўллаб-қувватларди.

Зоҳирда бир ўлка, бир туман ва маҳаллада таваллуд топган бу икки адиб Фарғона мардумига хос ажойиб юрган йўлинда, қадам босишинг вожиб тилингни тишлаб.

Шукрона айтишинг керак — тақдир насиб айлаган ризққа. Сен, иродангинг эмас, балки, атрофингда гамирлаётган одамларнинг истагу роийшларига бўйсуниб — итоат қилишинг шартдир.

Ҳақнинг бўлмаслиги керак, сенинг ҳеч қачон — тўлиб кетишга, кўнглингда ғужур кўзғалишига, кўзларингдан орзуу армонлар сирқирашига, қаҳрланишга.

Ҳа, бу икки адиб, ўша кезлари сермулоҳза, мутолааси эҳр, фикри-зири тини, очинг эди. Алаббетга, хусусан, театрда содир, жамият шидда фасл, драматургияда, сўзга асарлари яратилган, бири Ҳамзага, иккинчиси Шиялерга тақалд қилишарди.

Уларда, айниқса, Чўлпонда ўзига хос ажойиб бир юрак, журъат бор эди. Оғир меҳнат ва қийинчиликлардан сира чўчмайдди. Мушкул вазиятларда чора ва тадбир ахтариб, ўзларинингга эмас, бошқаларни ҳам қўллаб-қувватларди.

Зоҳирда бир ўлка, бир туман ва маҳаллада таваллуд топган бу икки адиб Фарғона мардумига хос ажойиб юрган йўлинда, қадам босишинг вожиб тилингни тишлаб.

Б У ХОТИРАЛАРНИ мен, кекса адибнингиз Мумтоз Муҳамедов ёзишман. Дуненинг барча ачиқ-чучуғини кўриб, ёшим саксон бешга етди. Қўлимда энди қалам қалтиради. Лекин барибур ёзишим керак. Чунки бу воқеани фақат мен билман. Мен Чўлпоннинг «Замона хотини» пьесаси қўлемасини олти беш йил бағримда замон тўфонлари ва ёвузликлардан яшириб, авайлаб асраб келдим. Ниҳоят, у 1992 йил («Шарқ юлдузи», 10-сон) ёруғ олам юзини кўрди. Адабиётимиз тарихида улуг бир воқеа, улуг бир адолат тикланди. Буюк шоир руҳи қанчалар шодланди. Чўлпоннинг бу асари журналда босилгач, ўқувчилардан хатлар ола бошладим. Уларда «Замона хотини»нинг тарихини сўйлаб беришимни сўрашди. Мен шу тобора кўрбим етганча бажонидил қуйидагиларни ёздим:

Собият иттифоқ пролетар ёзувчилар уюшмаси ва унинг шуъбалари Москвадаги Тверь хиёбонда кўркам боғовига жойлашганди. Биз Ўзбекистондан келган катта-кичик драматурглар манз шу ховлидаги хоналардан ўрин олган «Всероскомдрам» ташкилот «юмтитиний» раиси Александр Фадеев хузуридадим.

Бу ерда икки кундан бери оқсоқол ёзувчилар, драматурглар билан ташкилий конференцияни қаерда ўтказиш ҳақида музокара олиб борилаётган эди. Биз ҳам бўлиб келмадик. Анжуманини Тошкентга кўчириш таклифини киритмоқчи бўлдик. Лекин домла Чўлпон кўнмади. «Бир-биридан мўътабар истеълод соҳибларини шахримизнинг қайси бир тоғи равои каварига жойлаштирамиз!» — деб жаҳди чиқди. Зеро, унинг жаҳди чиққанда бурни катаклари тора-йиб, нафас оломайди, оқ, чўтир юзи, хатто кўзларининг кияйи қизариб кетишини делегациямизнинг раҳбари Комил Яшин яхши билар экан. У «домла ҳақ» деб, унинг айтмоқчи бўлган сўзини изоҳлади:

— Дарҳақиқат, ҳозирча бу ишни қилолмаймиз. Нега деганга жавоб шунки, ҳозир шаҳар тутдек тўкилган. Эза-ла бил-бил тупроқ. Қишда лой. Сомон сувов, кесак девор уйлар... На яхши ва на ёмон меҳмонхонаси бор! Ҳатто тўрт киши йиғилиб мажлис қилмаган зал қаёқда дейсиз. Хуллас, Салтиков-Шчедрин ўзининг «Тошкентлик жаноблар» китобига шаҳарни қанчалар тақдирлаган бўлса, шунчалига қаёқда қолган, деди.

Ҳаммаизнинг тарвузими-з қўлтигимиздан тўшди. Буни сезган домла Чўлпон «Хўш, тадбиркор нима дейдилар», дегандек Яшинга қаради. У «буёғи яна бир гап бўлар» деб қўя қолди.

Ҳа, бу икки адиб, ўша кезлари сермулоҳза, мутолааси эҳр, фикри-зири тини, очинг эди. Алаббетга, хусусан, театрда содир, жамият шидда фасл, драматургияда, сўзга асарлари яратилган, бири Ҳамзага, иккинчиси Шиялерга тақалд қилишарди.

Уларда, айниқса, Чўлпонда ўзига хос ажойиб бир юрак, журъат бор эди. Оғир меҳнат ва қийинчиликлардан сира чўчмайдди. Мушкул вазиятларда чора ва тадбир ахтариб, ўзларинингга эмас, бошқаларни ҳам қўллаб-қувватларди.

Зоҳирда бир ўлка, бир туман ва маҳаллада таваллуд топган бу икки адиб Фарғона мардумига хос ажойиб юрган йўлинда, қадам босишинг вожиб тилингни тишлаб.

Шукрона айтишинг керак — тақдир насиб айлаган ризққа. Сен, иродангинг эмас, балки, атрофингда гамирлаётган одамларнинг истагу роийшларига бўйсуниб — итоат қилишинг шартдир.

Ҳақнинг бўлмаслиги керак, сенинг ҳеч қачон — тўлиб кетишга, кўнглингда ғужур кўзғалишига, кўзларингдан орзуу армонлар сирқирашига, қаҳрланишга.

Ҳа, бу икки адиб, ўша кезлари сермулоҳза, мутолааси эҳр, фикри-зири тини, очинг эди. Алаббетга, хусусан, театрда содир, жамият шидда фасл, драматургияда, сўзга асарлари яратилган, бири Ҳамзага, иккинчиси Шиялерга тақалд қилишарди.

Уларда, айниқса, Чўлпонда ўзига хос ажойиб бир юрак, журъат бор эди. Оғир меҳнат ва қийинчиликлардан сира чўчмайдди. Мушкул вазиятларда чора ва тадбир ахтариб, ўзларинингга эмас, бошқаларни ҳам қўллаб-қувватларди.

Зоҳирда бир ўлка, бир туман ва маҳаллада таваллуд топган бу икки адиб Фарғона мардумига хос ажойиб юрган йўлинда, қадам босишинг вожиб тилингни тишлаб.

Шукрона айтишинг керак — тақдир насиб айлаган ризққа. Сен, иродангинг эмас, балки, атрофингда гамирлаётган одамларнинг истагу роийшларига бўйсуниб — итоат қилишинг шартдир.

Ҳақнинг бўлмаслиги керак, сенинг ҳеч қачон — тўлиб кетишга, кўнглингда ғужур кўзғалишига, кўзларингдан орзуу армонлар сирқирашига, қаҳрланишга.

Ҳа, бу икки адиб, ўша кезлари сермулоҳза, мутолааси эҳр, фикри-зири тини, очинг эди. Алаббетга, хусусан, театрда содир, жамият шидда фасл, драматургияда, сўзга асарлари яратилган, бири Ҳамзага, иккинчиси Шиялерга тақалд қилишарди.

Уларда, айниқса, Чўлпонда ўзига хос ажойиб бир юрак, журъат бор эди. Оғир меҳнат ва қийинчиликлардан сира чўчмайдди. Мушкул вазиятларда чора ва тадбир ахтариб, ўзларинингга эмас, бошқаларни ҳам қўллаб-қувватларди.

Зоҳирда бир ўлка, бир туман ва маҳаллада таваллуд топган бу икки адиб Фарғона мардумига хос ажойиб юрган йўлинда, қадам босишинг вожиб тилингни тишлаб.

Шукрона айтишинг керак — тақдир насиб айлаган ризққа. Сен, иродангинг эмас, балки, атрофингда гамирлаётган одамларнинг истагу роийшларига бўйсуниб — итоат қилишинг шартдир.

Ҳақнинг бўлмаслиги керак, сенинг ҳеч қачон — тўлиб кетишга, кўнглингда ғужур кўзғалишига, кўзларингдан орзуу армонлар сирқирашига, қаҳрланишга.

Ҳа, бу икки адиб, ўша кезлари сермулоҳза, мутолааси эҳр, фикри-зири тини, очинг эди. Алаббетга, хусусан, театрда содир, жамият шидда фасл, драматургияда, сўзга асарлари яратилган, бири Ҳамзага, иккинчиси Шиялерга тақалд қилишарди.

Уларда, айниқса, Чўлпонда ўзига хос ажойиб бир юрак, журъат бор эди. Оғир меҳнат ва қийинчиликлардан сира чўчмайдди. Мушкул вазиятларда чора ва тадбир ахтариб, ўзларинингга эмас, бошқаларни ҳам қўллаб-қувватларди.

Зоҳирда бир ўлка, бир туман ва маҳаллада таваллуд топган бу икки адиб Фарғона мардумига хос ажойиб юрган йўлинда, қадам босишинг вожиб тилингни тишлаб.

Шукрона айтишинг керак — тақдир насиб айлаган ризққа. Сен, иродангинг эмас, балки, атрофингда гамирлаётган одамларнинг истагу роийшларига бўйсуниб — итоат қилишинг шартдир.

Ҳақнинг бўлмаслиги керак, сенинг ҳеч қачон — тўлиб кетишга, кўнглингда ғужур кўзғалишига, кўзларингдан орзуу армонлар сирқирашига, қаҳрланишга.

Ҳа, бу икки адиб, ўша кезлари сермулоҳза, мутолааси эҳр, фикри-зири тини, очинг эди. Алаббетга, хусусан, театрда содир, жамият шидда фасл, драматургияда, сўзга асарлари яратилган, бири Ҳамзага, иккинчиси Шиялерга тақалд қилишарди.

Уларда, айниқса, Чўлпонда ўзига хос ажойиб бир юрак, журъат бор эди. Оғир меҳнат ва қийинчиликлардан сира чўчмайдди. Мушкул вазиятларда чора ва тадбир ахтариб, ўзларинингга эмас, бошқаларни ҳам қўллаб-қувватларди.

йно фазилатларга эга: одамларга даража қўйиб муомала қилишмасди. Барчага баробар. Қўйдан ҳам ювошлиқлари тўрайли ҳеч кимга озорлари теккен эмас. Бутун оқшом Зиё Саид билан «Всероскомдрам»нинг навбатдаги оқсоқоллар йиғилишига бораётган эдик. Иттифоқо, Чўлпон билан Яшинга рўпара келиб қолдик. Улар Николай Погдин, Кириш, Афиногенов, Штейн сингари рус драматургларига нималарнидир тушунтирар эдилар. Яшин: «Чўлпон, конференцияни Ленинградда ўтказиш тўғрисида таклиф киритсан, нима дейсизлар?» — деб Зиё Саидга

«Замона хотини» ёзилган уч қора дафтар.

Чўлпоннинг кучма олтини

Кекса адиб ижодхонасида.

С. МАҲКАМОВ суратга олган.

қаради. Зиё ака ҳақтўй одам эди. Украинлик ва белорусиялик драматургларнинг конференцияни Киев ва Минскда ўтказиш ҳақидаги таклифлари рад қилинганни эслатади. Кейин «мамлакатимизни кўп миллатли бўлганидан москвалик оғайнлар кенг демократияга йўл қўйганга ўхшайди», деб Яшиннинг фикрига қўшилиди. Яшиннинг тақдир оқсоқоллар йиғилишида ҳам маълум қилди. Александр Фадеевнингча, новчадан келган, сарвюват киши эди. Минскга кўчарилганда боши шиптага етай деб қолганидан белини буниб пастга эгилди. Анжуман ташкилий комитетининг қарорини ўқиди: — Конференция Ленинградга қўйилди...

1932 йилнинг сўнги ойи охирларда эди... Нева бўсағасидаги «Аврора» клуби гаважум. Бу ерда Москвадан Ленинградга кўчирилган «Всероскомдрам»нинг ташкилий конференциясига драматурглар йиғилишган. А. Фадеев «Драматургия бутун» деб ном-

ланган маъруза ва унинг муҳокамасини 29 декабр, янги йил арафасида якулланиш таклифи эди. Делегатлар рози бўлишди. Мажлис раиси Ленинградлик драматург А. Штейн бу ҳақда Аврорахони ёки Афиногеновни, эсимда йўри, маъруза қилишини айтиди. Салкам уч соатга Чўлпон маъруза баъзи бир делегатларга ёрмиди. Дарҳақиқат, маъруза ўта илмий бўлиб кетган эди. Хайрият, маъруза бўйича ўтказилган музокаралар анча жонли ўтди. Отаҳон драматургияси Чўлпон миллий республикалик драматургияси ва драматурглари ҳақида ўзининг фикр-мулоҳазаларини ихзор қилди. Кейин 1928 йилда Самарқандда ёган «Замона хотини» драматрасини конференцияга олиб келгани ҳақида рапорт берди. Уша пайтларда турли соҳаларда рапортлар бериш авжга чиқа бошлаган эди. Залда бу адибий рапортдан кейин жонланган пайдо бўлди. Кейин Чўлпон асарга ёган қисқарган сўзбошисини ўқиб берди.

А. Фадеев анжуман ишини якулланди. Ичинги ёшиқ деб эълон қилдики, «сўз эмас, икки оғиз гапим бор, фақат бу ерда эмас, бамкетда гапираман» деб, ҳаммани зиёфат дастурхонига таклиф эди. Зиёфатда Чўлпон билан ёнма-ён ўтирган А. Фадеев ўрнидан туриб: «Ваъда қилган икки оғиз гапимнинг бир шукни, Чўлпон анжуманимизни янги асар билан хурсанд қилди. Муаллифга ва ўзбек делегациясига «оқ йўл» ва сўхат-саломатлик тилаймиз», деб айтди.

Зиёфат тугаб, ҳамма тарқиди. Камини камоли хурсандлигимдан, сўхатларга алаҳқаб, воқзалга етиб борсам, Москва поезидан кеч қолмаган. Шерикларим жўнаб қолди. Хунобим ошди! Кутилмаганда ўзимиз истиқомат қилаётган «Европа» меҳмонхонасининг ашиқ чорувули «Тарас Бульба»га (Чўлпон уни шундай деб атади) қамти келиб қолдик. Уни менга Ленинградга келган кўнимиз домла Чўлпоннинг ўзлари «Ҳам-шадарим, анджонлиги, Ма-халла-қўнимиз, Қаторте-ратимиз» тўғрисида, макта-бимиз бир. Фақат исми-шарифимиз ҳар хил», — деб таништирганди.

НИМАГАДИР ШУ ТОБДА кўзи кўзимга тушини билан унинг ранги оқариб, кинриплари жинқи ёшга тўлди... Домла Чўлпонни кузатиб хафа бўлиб қолдингизми? Саволимга жавоб бўлмади. Теварак-атрофга аланга-лаб қараб, қўлгимга шивирладим:

— Абдулҳамид конференциядан чиқиб, уйига телефон қилган экан. Ха... Ушани отини тилга олиб бўлмайдиган идордан... сурашган эдим!

У сабабини айтолмади. Чўлпоннинг ҳозир қаердалигини ҳам менга билдиргани келмади.

— Сиздан фақат бир нарсани қаттиқ илтимос қилди. «Замона хотини» деган бир пьесаси бор экан, ўша конференция бўлган жойда қўйиб кетибди.

Юрагим шир эди. Бошимга оғриқ кирди. Негаки, бу асар мен Москвага ўқинишга боргунча ишлаб турганим Тошкент «Сред-азкомдрам» ҳисобида бор эди. Шунинг учун қандай бўлмасин, уни топиб жойига қўйишим шарт эди. Иккинчидан, ким билсин, НКВД Чўлпонни қидириб юрган бўлса... Уша пайт Абдулла Қодирий тақдир эсимга тушиб кетди. Мен Абдулла Қодирийни ниҳоятда севаб эдим. У менинг «Чаман» деган романимни таҳрир қилиб берган эди. Кейинчалик бу романдан боблар «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» журналида, ҳазирги «Шарқ юлдузи»да босилган эди. А. Қодирийни биричун бор қаманганда дардимиз кимга айтишни билмай, бир кунгага ёзиб — А. Қодирий буюк ёзувчи, уни ноҳақ қаматдилар, деган мазмунда фикр билдириб, бир шишага солиб уйда пана-роқ ерга яшириб қўйган эдим. Бундан Яшин ҳам хабардор эди.

Дарров «Аврора»га етиб келдим. Клуб очки, унинг маъмурияти қандайдир йиғилишга тайёргарлик кўришарди. «Тарас Бульба» билан икки кун қидирмаган жойимиз, сурамаган одами-кирс қолмади. Москвага, курсдошим Зиё Саидга телефон қилдим. Комил Яшиннинг Тошкентга қайтгани, ўқиниш икки кундан кейин бошланишини айтиб, пьесанинг йўқолганидан қаттиқ ташвишга тушдим. Бир вақт «Тарас Бульба» ҳовли-қилиб келиб қолди. Пьеса топилибди. Мажлис залда қўйиб кетган экан. Пьесани қўйилган олдиму, ҳойнаҳой, Чўлпон ҳам хабардор қилганидир деб, воқзалга қайтдим.

Пьесани «Средазкомдрам»га олиб келиб қўйдим. Бир вақт Ҳамза театри архивдаги пьесаларни НКВДга олиб кетибди, деган гап кулоғимга қалинди, дарҳол Москвага етиб келган эдик. Ушанинг олдига институтга жойлашган Мисинский кўчасига қадим қўйганимда ғира-шира тонг отарди. Ўтоқхонага кириб ечинга қолганимга қўйиб, унинг ичидеги пьесанинг ивирсиб юрган Зиё Саид «келимнинг, икки кун қўлиб кетдингиз!» деган сўзга қўйиб, унинг зоё кетмаганига шук-кур қил Пьеса топилибди. Суноқчисига мен ҳам сенга келган хатларни олиб қўйганман. Ма, ол, биттаси Тошкентдан, бандерол Москводан», деб қўлимга берди. Аммо у хат қаердан, кимданлиги ёзилмаган. Фақат «Мясницкий 52», М. Муҳамедовга», дейилган холос.

Шу бонс хатларнинг қайси биричи олдиди ўқиниш билмай бошим гангиб қолди. Хуллас, унисини ҳам, бунисини ҳам ўқинишга юрагим дов бермади!

Зиё Саид бандеролини очиб, ичиндаги Л. Сайфуллинанинг «Ичкерида» деган китобини олди. У Чўлпондан дастхат ёзиб беришини илтимос қилган бўлса керак. Лола исми-та ургу бериб Чўлпон бундай сўзларини ёган экан:

«Ана холос» дедиму, уйга кириб боғи хатни очиб қўйдим. Хат билан телеграмма салкам бир ой фарқ қиларди. Демак, олим ўқини вафотидан кейин қаёқ қилиб, бандаликни бажо келтирганлар. Хотинимнинг мактубида ёзишча, олим раҳматли ўлишларидан бир ой олдин жон бер ерда қаёқ бор, деб устоз Қодирий ҳақини «Дорн дармонлар» — менинг хатим жойлаштирилган кўкиртги шиша идишини Тошвой ота қўлиб бериб, Тоймасекнинг қабрига жойлаштириб қўйган эканлар...

Айтгандай, жангоҳлардан қайтган, Яқсоқол қишлоғиди ўқини музоирдан ҳалиги А. Қодирий ҳақидаги сўзларим жойлаган шишани олиб келиб, уйимизнинг қойдворига беркичиб қўйган эдим. Унинг ўрнига домла Чўлпоннинг уч дафтардан иборат «Замона хотини» пьесасини қўй турсинга ўраб, яшириб қўйган эдим. Мана энди, худого шукур, ошкоралик, қолаверса, елкамизга мустақиллик одтоби тегиб, неча ўн йиллаб ҳақик ва ташвиш билан сақлаб келган ёбимни ўз қўлим билан ҳада қилиш бахтига муяссар бўлдим.

Мен устоз А. Қодирийга бўлган чексиз ҳурмат-эътиқодим учун ва Чўлпон асарини сақлаб юрганим учун доим ҳақини айдим. Бу ҳақда Улуғ Ватан урушини борган чорларимга ҳам мени тарқ этмади. Орбда борганимда бир солдат сизни ГПУ бошлиғи Бенцеве сўрагани, деб қолди. Юрагим орачга тортиб кетди. Менинг бу сирди ишларимдан хабардор бўлиб қолдимикин, нима бўлди деб, унга учирадим. У Тошкентдан экан, мени «Мундуш»да ишлаб юрган лайтмидан танир экан. Уруш йўлига километр нарида бўлгангандидан, мени артиллериячилар сафига қўшаганини айтиди. Барибур чўчиб юрдим. Бир кун фашистларнинг бизнинг аскарларимизнинг олдига ўтишига йўл бермаётган учта катта пулемётнинг уни учириниш буюришиди. Шундан кейин партияга ҳам қабул қиламиз, дейишди. Мен бу синов бўлса керак, деб ўйладим. Биз жанга кириб, уларни тор-мор қилдимиз. Бундай деганимнинг маъносини шунданки, кўзимни очсам, гостингада ётишган «Сизларни қаҳрамонлик тавсия этишди», дейишди мени. Ордан йиллар ўтди, ҳаммаси унинг ичидеги ўстини Мажид Саидов ташаббус қўрсапти. Уша жангдан кейин қаҳрамон унвони билан эмас, насорат медали билан сийланганимни аниқлади. Шу мукофот ҳужжатларини топиб, мени табриқлади.

ФАЛАВА БУЛДИ. Аммо бир бошга бир ўлим деган уй ҳеч қачон мени тарқ этмади. Сабоби: устоз адиблар қўлемасини ҳамон адиблар келардим. Омонатдан насларини бенасиб қўлиб қўйибман. Аф-қўлимга бирор гап тегиб қолганидан кўнмаган. Чунки мен кўриб-билиб, туриб бу қалтис ишга қўл урмаган. Одамлар мени қабристонга, мангу ором ётоғига олиб борганларидан, «Азия халойиқ, фалончи қанақа одам эди!» деб сўраганларидан кўп эмас. «Яхши одам эди»,

АДИБ ХОТИРАСИ

Қашқадарь вилоятига қарашли Шахрибаб шаҳридаги 14-мактабга севибли адибимиз Абдулла Қаҳҳор номи берилган. 1987 йили ташкил этилган мактабда қисқа муддат ичда анча ибратли ишлар амалга оширилди. Мактаб жамоаси ҳозирги кунда яна бир ибратли ишга қўл урган: А. Қаҳҳорнинг ҳаёти ва фаолиятини акс эттирувчи музей ташкил этилмоқда. Музей тез кунда — Наврӯз байрамида очилади.

«Абдулла Қаҳҳор ижоди ва фаолиятини ўрганамиз» деб номланган адабий тўғрак тўзилди. Мактабнинг аълочи ва жамоачи ўқувчиси унун Абдулла Қаҳҳор номидаги стипендия ташкил қилинди. Бу ишларга мактабинг отақлиқ олган шахар консерва заводи қўмандани қўлламоқда. Улар хайрли ишга қўл уриб, мактабда А. Қаҳҳор бюстини ўрнатилиш учун 200 минг сўм ўтказдилар. Бюстни ҳайкалтарош Толибжон Қосимов ишламоқда. Завад директори Сафар Эштургов бу ишларда мактаб директорида қўлдан ёрдам бермоқда. Музей ҳужжатларини аниқ ва мазмунли бўлиши учун мактаб директори Султон Мейлиқуллов ва адабиёт ўқитувчиси Курбонали Азизов бир неча марта адибнинг рафиқиси Кирбиёхоним Қаҳҳорова билан учрашиб, суҳбатлашдилар. Жуда кўп ҳужжатлар, расмлар олдилар ва маҳаббатлашдилар. Ҳозир музей устидаги ишлар охирига қолди. Бу ишга бутун педагоглар жамоаси ҳам жалб этилган.

Иқром МАНСУРОВ

Ешликда безакчи-рассом бўлиши орау қилган Рустам дастлаб Тошкент маданий оқарта техникумининг безакчи-рассомлик бўлимини муваффақиятли тугатди, сўнгра Тошкент Санъат институтида тахсил олди. У устози, таниқли рассом, ҳозирда Ўзбекистон рассомлар уюшмаси раиси Раҳим Аҳмедов устaxonасида ўқиб, тажриба ортирди, устоздан бу машаққатли касбининг сир-асрорларини ўрганди.

Р. Мамасолиев 1983 йили институтни тугатиб, Гулистон санъат билим юртига ишга келди. У талабалар билан ишлашдан ҳеч зерикмас, шу билан бирга, тинимсиз ижод қилар, бир пайтлар дилига тиккан ниятларини, ҳаёлидаги чизиларни қозога туширишга астойдил ҳаракат қиларди. Шундай қилиб, рассом ижодининг илк намуналарини пайдо бўлди. 1984 йили Рустам учун оммавий келди. Дастлабки кўргазмаси вилоят кутубхонасида намойиш этилди. Гўзаллик шайдалари унинг ишларини яхши кутиб олдилар. Кейинроқ кўргазма Жиззах, Тошкент

Суратларда: кўргазма залида.

АКА-УКА РАССОМЛАР КЎРГАЗМАСИ

ва Хўжанда ҳам муваффақиятли намойиш этилди. Ана шу ишлари учун Рустам Мамасолиев 1988 йили Сирдарё вилоят комсомол мукофотининг лауреати бўлди. Рустамнинг ижодини кузатиб, унинг оне юрт, табиат ошиги эканлигини лайқаб олсан. Яқинда вилоят рассомлар галереясида ташкил этилган янги кўргазмаси бунга ёрқин мисол бўла олади.

Ўзбекистон республикасининг мустақиллик кўнига бағишланган кўргазма «Ўзбекистон — Ватаним меники» деб аталади. Унда рассом янги мавзуга қўл уриб, Самарқанд, Бухоро ва Хева шаҳарларидаги тарихий обидаларни, эътишдаги ҳаёт тарзини акс эттирган.

Шунингдек, рассом ижодида карикатура ва ҳазиллар ҳам алоҳида ўрин тутди. Уларда ҳозирги иқтисодий оғир шароитда турли соҳалар-

даги муаммолар, салбий ҳолатлар, вилоят ҳаётидаги ўзгаришлар ўз аксини топган. — Ҳар бир ижодкорнинг ўз йўли, услуби бор. Ҳаётни, гўзаллиқни, одамлар тақдирини содда тарзда акс эттиришини севаман, — дейди рассом. — Ҳақиқатни борица, қандай бўлса, шундайлигича ёритишни ақтираман.

Рустамлар оиласида яна бир рассом бор. Уласси Аширмат ҳам мана шу машаққатли йўлни таллаган. Лекин унинг услуби, мавзуси бошқача. У кўпроқ маҳулликни ёқтиради. Аширматнинг ижоди мезморчилик санъатига яқин туради. Яқинда унинг ҳам кўргазмаси (акиси билан биргаликда) намойиш этилди. Аниқки, Ород фожияси, бошқа иқтисодий мавзуларга бағишланган асарлари томошабиларда катта қизиқиш уйғотди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакики, ака-ука рассомлар бир-бирларининг санъатдаги

ишларини тўлдириб, бойитиб бордилар. Улар Алишер Навойнинг 550 йиллигига бағишлаб катта хайрли ишга қўл уридилар. Гулистон шаҳридаги Алишер Навой номидаги 9-мактабда ташкил этилган шоир музейини безашни зиммаларига олишди. Музей деворларида Навойнинг «Хамса» асарларидаги достонлар ҳақрамонлари жонли аксини топди. Бу ерга ишланган шарқона безакчорона тасвирлар музейга келганларда яхши таассурот қолдиради. Аширмат Гулистон шаҳридаги болалар мусиқа мактабиде хизмат қиларди.

Ака-ука рассомлар катта ижод йўлида туришибди. Бу сермашақат, беҳаловат санъат оламида ёш рассомларга омад тилаймиз.

Холма ПАРДАБОВА

В. ВТЮРИН суратга олган.

Республикада табиатни асраш, инсон саломатлигини яхшилаш борасида яхши тадбирлар ишлаб чиқилмоқда. Бу борада янги ташкил этилган «ЭКОСАН» жамғармасининг улуши катта бўлмоқда. Яқинда «ЭКОСАН»чилар республика бўйлаб «Саломатлик поезди»ни юргизган эдилар.

«ЭКОСАН»-ТАБИАТ ЖОНКУЯРИ

Ўтказишга тайёргарлик кўрмоқдалар. Шу муносабат билан жамғарманинг йилгиси бўлиб ўтди. Юсуф Шодиметов раислигида ўтган бу йилгиде навоийшунос олимлар, Шукрулло, Абдуқодир Ҳайитметов, Жамол Қамол, Тура Мирзаев, Жўра Саъдуллаев ва бошқалар қатнашдилар. Улар улуг шоир мероси ва уларни амалиётга тадбиқ қилиш муаммолари хусусида фикрлашдилар. Улуг ижодкорлар мероси билан боғлиқ равишда экологик мавзудаги суҳбатлар, давра анкуманлари, йилгилишлари ташкил этиш зарурлигини ўртага ташладилар. Шундай қилиб, навоийликда «Алишер Навой ижодида инсон ва табиат мавзуси» деган давра суҳбати Тошкент шаҳар ҳокимияти билан келишилган ҳолда пойтахтнинг районларидан бирини ўтказилган бўлди.

ИСТИҚЛОЛ — ҲАЁТ МАЗМУНИ

Элнинг оғина элак тутиб бўлмайди. Ҳар ким ўз ҳаёт тажрибаси, тушунишасига кўра фикр юритади. Ўзбекистон мустақиллиги тўғрисида гап кетганда ҳам шундай. Аввало, муҳим ҳақиқат шуки, истиқлолни дувендаги барча ўзбеклар, яхши ниятли одамлар мамунини билан шод-хуррам қутиб олдилар. Бироқ, ростини айтиб керак, бироқ вақт ўтиб, қийинчиликларга дуч келинган, баъзи кишиларда тушкунлик, келажакка умидсизлик кайфиятлари пайдо бўлди. «Мустақиллик бизга нима берди? Қайтага совет даври туқин-соқин эди» каби гап-сузлар қулоққа чалина бошди. Бундай кайфиятлар турғилишга сабаб нима? Менинча, асосий сабаби халқимизнинг ҳозирги аҳволидан, унинг қизил империя ҳукмронлиги йиллари шакланган психологиясидан, ўй-фикрлари даражасидан қийриниб керак. Биз салкам 130 йил давомида ўзинини ўзимиз бошқариб қобилиятини қарийб йўқотиб қўйгандик; бутун индустриал, оғириниша, руҳийликда анча чўқур синиб кетдик; кўрков, ҳадиксираш кўйгуларни қорамизга турғина ўрнадик. Оқибатда миллий ҳаётимизни, турмушимизни ўзгалар ташқил этиб беришларини кутиб-кун қўранган бўлиб қолдик, шунга жуда кўнжидик. Ингилсираб, узлуксиз, тиймай нолийвериларнинг асосий сабаби шунда деб ўйлайман. Хўш, урганшимиз лозим. Ҳар бир фаҳм-фаросатли, идрокли, фикр юритишга қодир граждандан бутун куч-гайратини халқимизни, биринчи навбатда, ўсиб келаётган ёш авлодни, йилги-қизларимизни маърифатли шахслар қилиб тарбиялашга сафарбар этиши, амалий иш билан фаол шугулланиши зарур. Чунки чинакам маърифатли кишиларгина халқни халқ қилди туради; чинакам маърифатли халқгина ўз Ватанини гуллаб-йшнаган, фаровон, курурли ватанга айлантира олишга қодир бўлади!

Албатта, ҳар ким ўз оиласини, фарандларини ҳам ўйлаши керак. Лекин бу шахсининг бирдан-бир, ягона машғулоти бўлмаслиги шарт. Мустақиллик бизга кўп нарсани берди. Энг муҳими, биз ўзинимиз одам деб ҳис қила бошладик. Дилимиздаги тийимизга чиқадиган бўлди. Тарихий-адабий меросимизни ҳадиксирмай, қардошларимиз билан барча туркийлар билан воситачисиз, тўғридан-тўғри олоқлар билан боғлаш имкони туғилди. Хориқдаги ватандошларимизга танийдик. Истиқлол берган бундай эъгуликларнинг қадрига етишимиз керак. Ахир, АҚШнинг «Уорлднет» телекомпанияси Ўзбекистонда ўз янгиликларини тарқатади, Туркиянинг «Замон» газетаси юртимизда нашр этилади, деиниша, бундан тўрт-беш йил аввал нима ишонарди? Ҳеч ким... Ушбу мақолани тайёрлаш жараёнида жумҳуриятимиз матбуотини кўздан кечирарканман, бир етишимовчилик аён бўлди. Ҳамон бизда ахборот қашқоқлиги мавжуд. Ҳамон биз рус матбуотидан ахборот оламиз. Хориқни кўя тўрайлик, ҳатто кўшини Туркиянинг, Қозғистон, Тожиқистон хабарларини ҳам рус газеталаридан, Москва телевидениесидан ўқиниша, эшитишга мажбуримиз. Ҳолбуки, XX аср одамлари ҳамма нарсадан хабардор бўлишлари зарур. (Яхши-ёмонни ажратиб олиш аса ақлли одамларга қийин эмас.) Умуман, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигини, йилги газета-журналлар, радио-телевидениенинг бошқа мамлакатларда ўз мухбирлари бўлиши ҳаётини эътиҳга айланди. Ўзбекистон Ташқи ишлар вазири Солиқ Сафоев ҳам матбуотдаги илк суҳбатда бу ҳақда гаширди. Умид қиламизки, тез орада хориқда ўзбек журналистлари иш бошлайдилар. Ваҳтимизга ингилс, франсуза, немис, ҳинд, урду, араб, форс, уйғур ва бошқа хориқий тилларни пухта билладиган кишиларимиз етарли. Президентимиз Ислам Каримовнинг кўни кета қабул қилган «Ўзбекистоннинг кўничи ёшларини рағбатлантириш чоралари тўғрисида» фармони ҳам бу хайрли ишнинг рўёба кичишда яхши омад бўлиши шубҳасиздир. Кейинги ҳафталарда жаҳонда қандай муҳим воқеалар содири бўлди? Муҳим воқеалар кўп. Биз уларнинг айримларини таҳсиллиб ўта оламиз, холос. АҚШ президенти Билл Клинтон Америка ҳукуматининг харакатларини кескин қисқартиришга қаратилган учта ҳужжатга имзо қилди. Бу тавдир 9 миллиард доллар маблағни текаш имконини берди. «Америка овози» радиостанциясининг таъсисланди, 4 йил мобайнида федерал муассасаларда 100 минг иш ўрни қисқарди. Ундан ташқари, ҳукумат

«Ўзбекистон адабиёти ва санъати» ҳафталиқи муштарийларининг обуна лотереяси

ЮТУҚЛАР ЖАДВАЛИ

Table with 4 columns: қайд номери, Обуначининг исми-шарифи, тўра-жойи, Ютуқ. It lists names and addresses of subscribers and the prizes they have won, such as 'Семурғ' transistor, 'Электроника' reproductions, and cash prizes.

Маҳмуд САЪДИЙ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг қўриққичи ва Ўзбекистон Адабиёт жамғармаси бошқаруви адиби

Совети ГОФУРОВ

вафоти муносабати билан марҳумининг оила аъзолари, қариндош-уруғларига чўқур таъзия изҳор этилди.

Тошкент Давлат Иқтисодий Университетида маърифатли профессор ва адабиёт кафедрасининг доцент, филология фанлари номзоиди Хасан ҚАЮМОВА отаси.

Муллажон ҚАЮМОВ

вафоти этанлиги муносабати билан таъзия билдиради.

